

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 262/2020
27.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић, Божидара Вујичића, Бисерке Живановић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у у правној ствари тужилаца: АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ..., ЗЗ из ..., ИИ из ..., ЈЈ из ..., КК из ..., ЛЛ из ..., ЉЉ из ..., као правног следбеника сада пок. ММ и тужиоца НН из ..., ..., које заступају адвокати адвокатске канцеларије Ивошевић из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, Огранак ТЕНТ Београд, Обреновац, чији је пуномоћник Никола Урошевић, адвокат из ..., ради исплате разлике зараде, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1177/2019 од 10.05.2019. године, у седници већа већа која је одржана 27.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог, као изузетно дозвољеној, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1177/2019 од 10.05.2019. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1177/2019 од 10.05.2019. године и пресуда Основног суда у Обреновцу П1 1/16 од 13.07.2016. године, исправљена решењима истог суда од 17.01.2017. године, 11.06.2018. године и од 23.01.2019. године, тако што се усваја жалба туженог и **одбијају тужбени захтеви тужилаца:** АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ..., ЗЗ из ..., ИИ из ..., ЈЈ из ..., КК из ..., ЛЛ из ..., ЉЉ из ..., као правног следбеника сада пок. ММ и тужиоца НН из ..., ..., којима су тражили да се обавезе тужени ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, Огранак ТЕНТ Београд, Обреновац, да им на име неисплаћене разлике настале погрешним обрачуном увећања зараде за рад у сменама, у периоду од 01.07.2007. до 31.07.2010. године, изврши исплату појединачних месечних износа ближе одређених првостепеном пресудом, са припадајућом каматом, као и да у корист тужилаца за исти период и на наведене износе, изврши уплату доприноса за обавезно пензијско, инвалидско и здравствено осигурање, као и доприносе за осигурање за случај незапослености, **као неосновани.**

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженом солидарно накнаде трошкове ревизијског поступка од 307.200,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Обреновцу П1 1/16 од 13.07.2016. године, исправљеном решењима истог суда П1 1/16 од 17.01.2017. године, од 11.06.2018. и од 23.01.2019. године, обавезан је тужени да тужиоцима, на име неисплаћене разлике настале погрешним обрачуном увећања зараде за рад у сменама, у периоду од 01.07.2007. до 31.07.2010. годину плати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости па до исплате, чије су висине и датуми доспећа ближе одређени изреком првостепене пресуде, као и да на наведене износе, надлежним фондовима а у корист тужилаца, изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско и здравствено осигурање, као и осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање. Истом пресудом обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка од 546.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1177/2019 од 10.05.2019. године жалба туженог је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, применом члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији туженог, с обзиром да је уз ревизију доставио одлуку Апелационог суда у Београду, којом је у предмету са истим тужбеним захтевом и чињеничним стањем донета другачија одлука, из чега произлази да су основани наводи о различитом поступању (одлучивању) суда у истој правној ствари, на који начин су се стекли услови из члана 404. ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“, бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, тужиоци су у спорном периоду били запослени код туженог и обављали су послове по закљученим уговорима о раду. Посао су обављали у две смене по дванаест сати и то од 07,00 – 19,00 часова и од 19,00 – 07,00 часова, са слободним временом између смена од 48, односно 72 сата. Оценом налаза и мишљења судског вештака утврђено је да је у периоду од јула 2007. до јануара 2010. године, увећање зарада тужилаца по основу сменског рада садржано у њиховим основним зарадама тако што је укључено у укупни коефицијент радног места у висини од 6,57% (непондерисани просек), а да се од јануара 2010. године за рад у сменама исплаћује увећање од 5%, у складу са чланом 3. став 1. Споразума од 12.01.2010. године. Оценом мишљења судског вештака утврђено је и да су тужиоцима накнаде по основу сменског рада на овај начин и обрачунате и исплаћене, што је исказано и у њиховим исплатним листама, али да то не чини

минимални износ увећања од 26%, па досуђени износи представљају разлику између овако обрачунате и исплаћене зараде и зараде обрачунате са увећањем од 26%.

У поступку је утврђено да је у спорном периоду код туженог био у примени Колективни уговор од 27.04.2007. године, Правилник о раду Привредног друштва Термоелектране „Никола Тесла“ доо Обреновац од 15.01.2007. године, Методологија за утврђивање вредности поослова по основу сложености, одговорности и услова рада у Привредном друштву Термоелектрана „Никола Тесла“ доо Обреновац, од 26.04.2007. године и Колективни уговор од 20.02.2010. године. Колективним уговором од 27.04.2007. године, у члану 37, одређено је да се коефицијент послова радног места утврђује на основу сложености послова, одговорности на раду и услова рада, а да се елементи за утврђивање коефицијената послова радног места дефинишу методологијом коју доноси послодавац. Методологијом за утврђивање вредности послова по основу сложености, одговорности и услова рада (од 26.04.2007. године), утврђени су основи, елементи и критеријуми за вредновање послова и радних задатака код туженог, који се изражавају најнижим коефицијентом послова радног места. Чланом 6. Методологије одређено је да се приликом утврђивања коефицијента за обрачун зарада запослених, вреднују и услови рада, а сменски рад представља један од елемента услова рада, односно један од елемената за вредновање послова радног места и одређивање коефицијента запослених. Одредбом члана 49. Правилника о раду, одређено је да се за сменски рад и рад у турнусу, зарада увећава за 6,7%, па је просечно увећање за сменски рад (непондерисани просек) у укупном коефицијенту послова, у периоду од маја 2007. године износио 6,57%. Тужиоцима је зарада обрачуната и исплаћена на овај начин, односно уз наведено увећање коефицијента по основу рада у сменама, што је исказано у њиховим исплатним листама. Колективним уговором од 11.02.2010. године, чланом 33. одређено је да се коефицијент послова сваког радног места утврђује на основу сложености послова, одговорности на раду и услова рада у складу са Методологијом за утврђивање вредности послова са табеларним приказом коефицијената типских радних места, па члан 41. - по основу услова рада (што подразумева и сменски рад) предвиђа увећање зараде у складу са означеном методологијом, на који начин је од јануара 2010. године (до примене усаглашене методологије, у складу са чланом 3. став 1. Споразума од 12.01.2010. године), сменски рад вреднован приликом обрачуна основне зараде кроз увећање од 5%.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, побијаном одлуком су усвојени захтеви тужилаца и тужени обавезан да им плати ралику од исплаћених износа зараде до зараде обрачунате уз увећање по основу рада у сменама у висини од 26%, уз закључак судова да тужени тужиоцима зараду није обрачунавао и исплатио уз правилну примену члана 108. Закона о раду.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. Закона о раду („Сл. гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09) запослени има право на увећању зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то, између осталог за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице.

Основицу за обрачун увећане зараде чини основна зарада увећана у складу са законом, општим актом и уговором о раду (став 5).

Правилна примена наведене законске одредбе подразумева да се сменски рад и рад ноћу при утврђивању основне зараде вреднује алтернативно, односно или вредновањем сменског рада при утврђивању основне зараде – када је то предвиђено општим актом послодавца и/или уговором о раду, а ако то није регулисано на овај начин - увећањем зараде најмање 26% од основице. То значи да запослени право на увећање зараде од најмање 26% од основице може остварити само у случају када му сменски рад није вреднован при утврђивању основне зараде, односно када увећање зараде по овом основу није урачунато у укупни коефицијент за обрачун зараде запосленом. У ситуацији када је такав рад вреднован при утврђивању основне зараде, односно када је у коефицијент укључено и увећање по основу сменског рада, у висини одређеној општим актом послодавца или уговором о раду, без обзира на проценат увећања, тада је искључена могућност примене увећања зараде од најмање 26% од основице, јер је сменски рад у том случају већ вреднован кроз овако утврђену основну зараду.

Према уговорима о раду који су тужиоци, као запослени закључили са туженим, основна зарада утврђена је у складу са одредбом члана 107. Закона о раду, тако што се одређује на основу коефицијента посла (радног места) и основице. Основица се одређује на основу вредности радног часа - у висини и на начин утврђен колективним уговором и на основу месечног фонд остварених часова рада.

Колективним уговорима туженог од од 27.04.2007. и од 11.02.2010. године, који су били на снази у спорном периоду, одређено је да се коефицијент послова радног места утврђује на основу сложености послова, одговорности на раду и услова рада, а да су елементи за утврђивање коефицијената послова радног места дефинисани Методологијом за утврђивање вредности послова по основу сложености, одговорности и услова рада (од 26.04.2007. године). Методологијом је сменски рад посебно вреднован приликом одређивања коефицијента запослених, као један од елемената вредновања услова рада, тако што је увећање зараде за сменски рад укључено у укупни коефицијент запослених. Ово увећање је у периоду до јануара 2010. године одређено у висини од 6,57%, а од јануара до јула 2010. године у висини од 5%. На овај начин тужени је рад тужилаца по основу сменског рада вредновао у складу са одредбом члана 108. став 1. тачка 2. Закона о раду. Према налазу и мишљењу судског вештака, тужиоцима је зарада по основу сменског рада обрачуната и исплаћена у складу са овим нормама.

Судови правилно налазе да запослени има право на увећање зараде по основу сменског рада у висини од најмање 26%, само у случају када рад у сменама није вреднован општим актом послодавца приликом вредновања основне зараде. Међутим, даље погрешно закључују да тужиоци имају право на увећање од 26%, наводећи да је судски вештак утврдио да им увећање по овом основу није урачунато у основицу. Наиме, коефицијент и основица су елементи који чине и на основу којих се обрачунава основна зарада запосленог, па вредновањем сменског рада приликом утврђивања висине коефицијента – увећањем за наведени проценат, тужени је запосленима већ

извршио увећање основне зараде, на начин и у складу са својим општим актима, што значи да је без утицаја нити има основа за увећања и основице за обрачун основне зараде, што и захтеве тужилаца за исплату разлике између овако обрачунате и исплаћене зараде и основне зараде обрачунате уз увећање од 26%, чини неоснованим.

Имајући у виду изнето, односно да је у конкретном случају тужени исплаћивао тужиоцима зараде увећане по основу сменског рада, тако што им је у коефицијент за обрачун зараде од почетка спорног периода до јануара 2010. године укључено увећање од 6,57%, а од јануара 2010. до 31.07.2010. године (крај утуженог периода) у висини од 5%, како је то утврђено општим актима који су били у примени код туженог у спорном периоду, произилази да тужиоци немају право на исплату тражене разлике, па Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешном применом материјалног права усвојили захтеве тужилаца, па је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепену одлуку и захтеве тужилаца одбио, као неосноване, односно одлучио као у ставу другом изреке .

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу члана 153. и 154. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су му досуђени у укупном износу од 307.200,00 динара, од чега 12.000,00 динара на име трошкова за састав ревизије од стране адвоката, у складу са Тарифним бројем 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Сл. гласник РС“, бр. 121/12), као и по 73.800,00 динара на име таксе на ревизију и одлуку по ревизији.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић